

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ἐν τῷ τρίτῳ τὴν Ἰβηρίαν καὶ τὰ μέρη αὐτῆς, ἔνθεν μὲν τὰ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου μέχρι Στηλῶν, καὶ τὰ ἀπὸ τούτου πάλιν μέχρι Νερίου, ἐν οἷς καὶ ἡ Λυσιτανία· ἔνθεν δὲ τὰ ἀπὸ Στηλῶν μέχρι τῆς Πυρήνης· μεθ' ἧ καὶ τὰς παρακειμένας τῇ Ἰβηρίᾳ νήσους, τὰς τε ἐντὸς Στηλῶν, Πιτυούσας καὶ Γυμνησίας, καὶ τὰ ἐκτὸς Στηλῶν Γάδειρα.

ΚΕΦ. Α.

Ἀποδεδοκόσι δ' ἡμῖν τὸν πρῶτον τύπον τῆς γεωγραφίας, 136. οἰκείως ἔστω ὁ ἐφεξῆς λόγος περὶ τῶν καθ' ἕκαστα· καὶ γὰρ ὑπεσχόμεθα οὕτως· καὶ δοκεῖ μέχρι νῦν ὀρθῶς ἡ πραγματεία μεμερίσθαι. Ἀρκτέον δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς τούτων, ἀφ' ὧν περ καὶ πρότερον, κατὰ τὰς αὐταῖς αἰτίας.

Πρῶτον δὲ μέρος αὐτῆς ἔστι τὸ ἐσπέριον, ὡς ἔφαμεν, ἡ Ἰβηρία. Ταύτης δὴ τὸ μὲν πλεόν οἰκεῖται φαύλως· ὄρη γὰρ 137. καὶ ὄρυμους καὶ πεδία λεπτήν ἔχοντα γῆν, οὐδὲ ταύτην ὁμαλῶς εὐνῶρον οἰκοῦσι τὴν πολλήν· ἢ δὲ πρόσβορρος ψυχρά τε ἔστι τελέως πρὸς τῇ τραχύτητι, καὶ παρωκεανῆτις, προσειληφύια τὸ ἄμικτον καὶ ἀνεπίπλεκτον ταῖς ἄλλοις· ὥσθ' ὑπερβάλλει

137. τῆ μοχθηρία τῆς οὐκίσεως. Ταῦτα μὲν δὴ τὰ μέρη τοιαῦτα. Ἡ δὲ νότιος πᾶσα εὐδαίμων σχεδόν τι, καὶ διαφερόντως ἢ ἔξω Στηλῶν· ἔσαι δὲ δῆλον ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, ὑπογράψασιν ἡμῶν πρότερον τὸ τε σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος.

Ἔοικε γὰρ βύρση, κατὰ μῆκος μὲν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἐπὶ τὴν ἑῶν, τὰ πρόσθια ἐχούσῃ μέρη πρὸς τὴν ἑῶν κατὰ πλάτος δ' ἀπὸ τῶν ἄρκτων πρὸς νότον. ἔχει δὲ σταδίων ἑξακισχιλίων ὁμοῦ τὸ μῆκος· πλάτος δὲ πεντακισχιλίων τὸ μέγιστον· ἔστι δ' ὅπου πολὺ ἑλαττον τῶν τρισχιλίων, καὶ μάλις πρὸς τῆ Πυρρήνῃ τῆ ποιούσῃ τὴν ἑῶν πλευράν. Ὅρος γὰρ διηνεκὲς ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν τεταμένον, ὀρίζει τὴν Κελτικὴν ἀπὸ τῆς Ἰβηρίας. Οὐσῆς δὲ καὶ τῆς Κελτικῆς ἀνωμαλίου τὸ πλάτος καὶ τῆς Ἰβηρίας, τὸ σενώτατον τοῦ πλάτους ἑκατέρας ἀπὸ τῆς ἡμετέρας θαλάττης ἐπὶ τὸν Ὠκεανὸν ἔστι, τὸ τῆ Πυρρήνῃ πλησιάζον μάλις ἀφ' ἑκάτερον αὐτῆς τὸ μέρος, καὶ ποιοῦν κόλπους τοὺς μὲν ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ, τοὺς δὲ ἐπὶ τῆ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ· μείζους δὲ τοὺς Κελτικούς, οὓς δὴ καὶ Γαλατικούς καλοῦσι, σενώτερον τὸν ἰσθμὸν ποιοῦντας παρὰ τὸν Ἰβηρικόν. Καὶ δὴ τὸ μὲν ἑῶν πλευρὸν τῆς Ἰβηρίας ἢ Πυρρήνῃ ποιεῖ· τὸ δὲ νότιον ἢ τε καθ' ἡμᾶς θαλάττα ἀπὸ τῆς Πυρρήνης μέχρι Στηλῶν, καὶ ἢ ἐκτὸς τὸ ἐξῆς, μέχρι τοῦ Ἱεροῦ καλουμένου ἀκρωτηρίου. Τρίτον ἔστι τὸ ἐσπέριον πλευρὸν, παράλληλόν πως τῆ Πυρρήνῃ, τὸ ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῆς πρὸς Ἀρτάβροις ἄκρας, ἣν καλοῦσι Νέριον· τέταρτον δὲ τὸ ἐνθένδε, μέχρι τῶν βορείων ἀκρων τῆς Πυρρήνης.

Ἀναλαβόντες δὲ λέγωμεν τὰ καθ' ἕκαστα, ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου ἀρξάμενοι. Τοῦτο δὲ ἔστι τὸ δυτικώτατον, οὐ τῆς Εὐρώπης μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκουμένης ἀπάσης σημείον. Περατοῦται μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν θυεῶν ἠπειρῶν ἢ οἰκουμένη πρὸς δύσιν, τοῖς τε τῆς Εὐρώπης ἄκροις, καὶ τοῖς πέρασι τῆς

Λιβύης· ὧν τὰ μὲν Ἰβηρες ἔχουσι, τὰ δὲ Μαυρούσιοι. Προὔχει 137.
δὲ τὰ Ἰβηρικὰ ὅσον χιλίοις καὶ πεντακοσίοις σταδίοις κατὰ τὸ
λεχθὲν ἀκρωτήριον. Καὶ ὅτι καὶ τὴν προσεχῆ τούτῳ χώραν, τῇ
Λατίνῃ φωνῇ καλοῦσι Κούνεον, σφῆνα σημαίνειν βουλόμενοι.

Αὐτὸ δὲ τὸ ἄκρον καὶ προπετωκὸς εἰς τὴν θάλατταν Ἀρτε-
μίδωρος εἰκάζει πλοῖον, γενόμενος φησὶν ἐν τῷ τόπῳ· προσ-
λαμβάνειν δὲ τῷ σχήματι, νησίδα τρία, τὸ μὲν ἐμβόλου τάξιν 138.
ἔχον, τὰ δὲ ἐπωτίδων, ὑφόρμους ἔχοντα μετρίους. Ἡρακλέους
δ' ἱερὸν ἐνταῦθα [μὴ] δεῖκνυσθαι, ψεύσασθαι δὲ τοῦτο. Ἐφορον
οὔτε γὰρ Ἡρακλέους βωμὸν, οὔτ' ἄλλου τοῦ θεῶν εἶναι, ἀλλὰ
λίθους συγκεῖσθαι τρεῖς ἢ τέτταρας κατὰ πολλοὺς τόπους, οὓς
ὑπὸ τῶν ἀφικνουμένων σρέφασθαι κατὰ τι πάτριον, καὶ μετα-
φέρεσθαι σπονδοποιησαμένων. Θύειν δ' οὐκ εἶναι νόμιμον, οὔδὲ
νύκτωρ ἐπιβαίνειν τοῦ τόπου, θεοὺς φασκόντων κατέχειν αὐτὸν
ἐν τῷ τότε χρόνῳ· ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ θεῶν ἤκοντας ἐν κώμῃ πλη-
σίον νυκτερεύειν, εἴτ' ἐπιβάλλειν ἡμέρας, ὕδωρ ἐπιφερομένους
διὰ τὴν ἀνυδρίαν.

Ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἔχειν ἐγχωρεῖ, καὶ θεῖ πιστεύειν· ἃ δὲ
τοῖς πολλοῖς καὶ χυδαίοις ὁμοίως εἴρηκεν, οὐ πάνυ. Λέγειν γὰρ
ὅτι φησι Ποσειδώνιος τοὺς πολλοὺς, μείζω δύνειν τὸν ἥλιον ἐν τῇ
παρωκεανίτιδι [καὶ] μετὰ ψόφου παραπλησίως, ὥσανεὶ σίζοντος
τοῦ πελάγους κατὰ σθέσιν αὐτοῦ διὰ τὸ ἐμπίπτειν εἰς τὸν βυθόν.
Ψεῦδος δ' εἶναι καὶ τοῦτο, καὶ τὸ παραχρῆμα νύκτα ἀκολουθεῖν
μετὰ τὴν δύσιν· οὐ γὰρ παραχρῆμα, μικρὸν δ' ὕστερον, καθ-
άπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πελάγεσι τοῖς μεγάλοις. Ὅπου μὲν γὰρ
εἰς ὄρη δύεται, πλείω τὸν μετὰ δύσιν χρόνον τῆς ἡμέρας συμ-
βαίνειν ἐκ τοῦ παραφωτισμοῦ· ἐκεῖ δὲ, πλείω μὲν οὐκ ἐπακο-
λουθεῖν, μὴ μέντοι μηδὲ παραχρῆμα συνάπτειν τὸ σκότος,
καθάπερ καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις πεδίοις. Τὴν δὲ τοῦ μεγέθους
φαντασίαν αὐξέσθαι μὲν ὁμοίως κατὰ τε τὰς δύσεις καὶ τὰς

158. ἀνατολάς ἐν τοῖς πελάγεσι, διὰ τὸ τὰς ἀναδυμῆσεις πλείους ἐκ τῶν ὑγρῶν ἀναφέρεσθαι· διὰ δὲ τούτων, ὡς διαυγῶν, κλωμένην τὴν ὄψιν, πλατυτέρας δέχεσθαι τὰς φαντασίας· καθάπερ καὶ διὰ νέφους ξηροῦ καὶ λεπτοῦ βλέπουσαν, θυόμενον ἢ ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον, ἢ τὴν σελήνην, ἡνίκα καὶ ἐνερευθές φαίνεσθαι τὸ ἄστρον. Τὸ δὲ ψεῦδος ἐλέγξει φησὶ τριακονθ' ἡμέρας διατρίψας ἐν Γαδείροις, καὶ τηρήσας τὰς δύσεις. Ὁ δὲ γε Ἀρτεμίδωρος ἑκατονταπλασίονά φησι δύεσθαι τὸν ἥλιον, καὶ αὐτίκα νύκτα καταλαμβάνειν. Ὡς μὲν οὖν αὐτὸς εἶδε τοῦτο ἐν τῷ Ἱερῷ ἀκρωτηρίῳ, οὐχ ὑποληπτέον, προσέχοντας τῇ ἀποφάσει αὐτοῦ· ἔφη γὰρ μηδένα νύκτωρ ἐπιβαίνειν· ὡς' οὐδὲ δυναμένου ἡλίου οὐδεὶς ἂν ἐπιβαίνοι, εἴπερ εὐθὺς ἢ νυξ καταλαμβάνει. Ἄλλ' οὐδ' ἐν ἄλλῳ τόπῳ τῆς παρωκεανίτιδος· καὶ γὰρ τὰ Γάδειρα ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ· καὶ ὁ Ποσειδώνιος ἀντιμαρτυρεῖ, καὶ ἄλλοι πλείους.

159. Τῆς δὲ συνεχοῦς τῷ Ἱερῷ ἀκρωτηρίῳ παραλίας, ἢ μὲν ἐστὶ ἀρχὴ τοῦ ἐσπερίου πλευροῦ τῆς Ἰβηρίας, μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Τάγου ποταμοῦ· ἢ δὲ, τοῦ νοτίου, μέχρι ἄλλου ποταμοῦ τοῦ Ἄνα, καὶ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ. Φέρεται δ' ἀπὸ τῶν ἐῶν μερῶν ἐκάτερος· ἀλλ' ὁ μὲν ἐπ' εὐθείας εἰς τὴν ἐσπέραν ἀποδίδωσι, πολὺ μείζων ὢν θατέρου· ὁ δ' Ἄνας πρὸς νότον ἐπιστρέφει, τὴν μεσοποταμίαν ἀφορίζων, ἣν Κελτικοὶ νέμονται τὸ πλεόν, καὶ τῶν Λυσιτανῶν τινες, ἐκ τῆς περαιίας τοῦ Τάγου μετοικισθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων· ἐν δὲ τοῖς ἄνω μέρεσι καὶ Καρπηγανοὶ, καὶ Ὠρητανοὶ, καὶ Οὐεττόνων συχνοὶ νέμονται. Αὕτη μὲν οὖν ἡ χώρα μετρίως ἐστὶν εὐδαίμων· ἢ δ' ἐφεξῆς πρὸς ἔω κειμένη καὶ νότον, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει πρὸς ἅπασαν κρινομένη τὴν οἰκουμένην ἀρετῆς χάριν καὶ τῶν ἐκ γῆς καὶ θαλάττης ἀγαθῶν. Αὕτη δ' ἐστὶν, ἣν ὁ Βαΐτις διαρρεῖ ποταμὸς ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν τὴν ἀρχὴν ἔχων, ἀφ' ὧνπερ καὶ ὁ Ἄνας, καὶ ὁ Τάγος,

μέσος πως ἀμφοῖν τούτων ὑπάρχων κατὰ μέγεθος παραπλη- 139.
 σίως μέντοι τῷ Ἄνα καταρχάς ἐπὶ τὴν ἐσπέραν ρυεῖς· εἴτ'
 ἐπιστρέφει πρὸς νότον, καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκδίδωσι τούτῳ
 παραλίαν. Καλοῦσι δ' ἀπὸ μὲν τοῦ ποταμοῦ Βαιτικὴν, ἀπὸ δὲ
 τῶν ἐνοικούντων, Τουρθητανίαν. Τοὺς δ' ἐνοικούντας Τουρθη-
 τανούς τε καὶ Τουρδούλους προσαγορεύουσιν· οἱ μὲν τοὺς αὐτοὺς
 νομίζοντες, οἱ δ' ἑτέρους· ὧν ἐστὶ καὶ Πολύβιος, συνοίκους
 φήσας τοῖς Τουρθητανοῖς πρὸς ἄρκτον τοὺς Τουρδούλους. Νυνὶ
 δ' ἐν αὐτοῖς οὐδεὶς φαίνεται διορισμός. Σοφώτατοι δ' ἐξετά-
 ζονται τῶν Ἰβήρων οὗτοι, καὶ γραμματικῇ χρῶνται, καὶ τῆς
 παλαιᾶς μνήμης ἔχουσι συγγράμματα καὶ ποιήματα, καὶ νόμους
 ἑμμέτρους ἑξακισχιλίων ἐτῶν, ὡς φασί. Καὶ οἱ ἄλλοι δ' Ἰβηρες
 χρῶνται γραμματικῇ, οὐ μὲν ἰδέα· οὐ δὲ γὰρ γλώττη μὲν.

Τείνει δὲ ἡ χώρα αὕτη ἢ ἐντὸς τοῦ Ἄνα, πρὸς ἕω μὲν μέχρι
 τῆς Ὠρητανίας, πρὸς νότον δὲ, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν μέχρι τῆς
 παραλίας τῆς τοῦ Ἄνα [καὶ] μέχρι Στηλῶν. Ἀνάγκη δὲ διὰ
 πλειόνων περὶ αὐτῆς εἰπεῖν καὶ τῶν σύνεγγυς τόπων, ὅσα συν-
 τείνει πρὸς τὸ μαθεῖν τὴν εὐφυΐαν τῶν τόπων καὶ τὴν εὐδαι-
 μονίαν.

Τῆς δὲ παραλίας ταύτης, εἰς ἣν ὁ τε Βαῖτις καὶ ὁ Ἄνας ἐκ-
 δίδωσι, καὶ τῶν ἐσχάτων τῆς Μαυρουσίας εἰς τὸ μεταξὺ ἐμπίπτου
 τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος, ποιεῖ τὸν κατὰ Στηλάς πορθμὸν, καθ' ὃν
 ἢ ἐντὸς θαλάττα συνάπτει τῇ ἐκτός. Ἐνταῦθα δὲ ὄρος ἐστὶ τῶν
 Ἰβήρων τῶν καλουμένων Βασητανῶν, οὗς καὶ Βασούλους καλοῦ-
 σιν, ἢ Κάλπη· τῇ περιοχῇ μὲν οὐ μέγα, τῷ δ' ὕψει μέγα καὶ
 ὄρθιον, ὥστε πόρρωθεν νησοειδὲς φαίνεσθαι. Ἐκπλέουσιν οὖν
 ἐκ τῆς ἡμετέρας θαλάττης εἰς τὴν ἕξω δεξιὸν ἐστὶ τοῦτο· καὶ 140.
 πρὸς αὐτῷ Κάλπη πόλις ἐν τετταράκοντα σταδίαις, ἀξιόλογος
 καὶ παλαιὰ, ναύσταθμὸν ποτε γενομένη τῶν Ἰβήρων. Ἐνιοὶ δὲ
 καὶ Ἡρακλέους κτίσμα λέγουσιν αὐτὴν, ὧν ἐστὶ καὶ Τιμοσθένης·

140. ὅς φησι καὶ Ἡρώλειαν ὀνομάζεσθαι τὸ παλαιὸν δεικνυσθαί τε μέγαν περίβολον καὶ νεωσοίκους.

Εἶτα Μελλάρια, ταριχείας ἔχουσα καὶ μετὰ ταῦτα Βελῶν πόλις καὶ ποταμός. Ἐντεῦθεν οἱ διάπλοι μαλιστα εἰσὶν εἰς Τίγγιν τῆς Μαυρουσίας, καὶ ἔμπορεῖα, καὶ ταριχεῖαι. Ἦν δὲ καὶ Ζέλις τῆς Τίγγιος ἀσυγγείτων ἀλλὰ μετέκισαν ταύτην εἰς τὴν περαίαν Ῥωμαῖοι, καὶ ἐκ τῆς Τίγγιος προσλαβόντες τινάς ἐπεμψαν δὲ καὶ παρ' ἑαυτῶν ἐποίκους, καὶ ὠνόμασαν Ἰουλίαν Ἰοζαν τὴν πόλιν. Εἶτα Γάδειρα, κορδαμῶ γενῶ διειργομένη νῆσος ἀπὸ τῆς Τουρδητανίας, διέχουσα τῆς Κάλπης περὶ ἑπτακοσίους καὶ πενήκοντα σταδίους· οἱ δὲ ὀκτακοσίους φασίν. Ἔστι δὲ ἡ νῆσος αὕτη τὰλλα μὲν οὐδὲν διαφέρουσα τῶν ἄλλων ἀνδρεία δὲ τῶν ἐνοικούντων τῇ περὶ τὰς ναυτιλίας, καὶ φιλία πρὸς Ῥωμαίους, τοσαύτην ἐπίδοσιν εἰς πᾶσαν εὐτυχίαν ἔσχευ, ὥστε, καίπερ ἐσχάτη ἰδρυμένη τῆς γῆς, ὀνομαστοτάτη τῶν ἀπασῶν ἔστι. Ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης ἐροῦμεν, ὅταν καὶ περὶ τῶν ἄλλων νήσων λέγωμεν.

Ἐξῆς δ' ἐστὶν ὁ Μενεσθέως καλούμενος λιμὴν, καὶ ἡ κατὰ Ἄσαν ἀνάχυσις καὶ Νάβρισσαν. Λέγονται δὲ ἀναχύσεις, αἱ πληρούμεναι τῇ θαλάττῃ κοιλάδες ἐν ταῖς πλημμυρίσι, καὶ ποταμῶν δάκην ἀνάπλους ἐπὶ τὴν μεσογαίαν ἔχουσαι, καὶ τὰς ἐπ' αὐταῖς πόλεις. Εἴτ' εὐθὺς αἱ ἐκβολαὶ τοῦ Βαίτιος διχῆ σχιζόμεναι· ἡ δὲ ἀπολαμβάνομένη νῆσος ὑπὸ τῶν σομάτων, ἑκατὸν, ὡς δ' ἔνοι, καὶ πλείονων σταδίων ἀφορίζει παραλίαν. Ἐνταῦθα δὲ πού καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Μενεσθέως ἐστὶ, καὶ ὁ τοῦ Καίπιωνος πύργος, [ὅς] ἰδρυταὶ ἐπὶ πέτρας ἀμφικλύσου, θαυμασίως κατεσκευασμένος, ὥσπερ ὁ Φάρος, τῆς τῶν πλοῖζομένων σωτηρίας χάριν. Ἡ τε γὰρ ἐκβαλλομένη χοῦς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ βράχια ποιῆ, καὶ χοιραδῶδης ἐστὶν ὁ πρὸ αὐτοῦ τόπος· ὡς' ἔδει σημείου τινὸς ἐπιφανοῦς. Ἐντεῦθεν δ' ὁ τοῦ Βαίτιος ἀνάπλους

ἔσι, καὶ πόλις Ἐβούρα, καὶ τὸ τῆς Φωσφόρου ἱερὸν, ἦν κα- 140.
 λουσι Λουκεμδουβίαν· εἴθ' οἱ τῶν ἀναχύσεων τῶν ἄλλων ἀνάπλοι·
 καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Ἄνας ποταμὸς, δίτομος καὶ οὗτος, καὶ ὁ
 ἐξ αὐτῶν ἀνάπλους. Εἰς ὕψατον τὸ ἱερὸν ἀκρωτήριον, διέχον
 τῶν Γαδείρων ἐλάττους ἢ δισχίλιους σταδίους. Τινὲς δ' ἀπὸ μὲν
 τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου ἐπὶ τὸ τοῦ Ἄνα σῶμα ἐξήκοντα μίλια
 φασὶν· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸ τοῦ Βαίτιος σῶμα ἑκατόν· εἶτα εἰς
 Γάδειρα ἐβδομήκοντα.

Κ Ε Φ. Β.

Τῆς δ' οὖν ἐντὸς τοῦ Ἄνα παραλίας ὑπερκεῖσθαι συμβαίνει 141.
 τὴν Τουρθητανίαν, ἣν ὁ Βαίτις διαρρέει ποταμὸς. Ἀφορίζει δὲ
 αὐτὴν πρὸς μὲν τὴν ἐσπέραν καὶ ἄρκτον ὁ Ἄνας ποταμὸς· πρὸς
 δὲ τὴν ἐν Καρπητανῶν τέ τινες καὶ Ὠρητανοί· πρὸς νότον δὲ
 Βασητανῶν οἱ μεταξὺ τῆς Κάλπης καὶ τῶν Γαδείρων στενὴν
 νεμόμενοι παραλίαν· καὶ ἡ ἐξῆς θάλαττα μέχρι Ἄνα. Καὶ οἱ
 Βασητανοὶ δὲ, οὓς εἶπον, τῇ Τουρθητανίᾳ πρόσκεινται· καὶ οἱ
 ἐξω τοῦ Ἄνα, καὶ *οἱ* πολλοὶ τῶν προσχώρων. Μέγεθος δ' οὐ
 πλείον ἔστι τῆς χώρας ταύτης ἐπὶ μῆκος καὶ πλάτος, ἢ δισχίλιοι
 σταδιοί. Πόλεις δ' ὑπερβαλλουσαι τὸ πλῆθος· καὶ γὰρ διακοσίας
 φασὶ· γνωριμώταται δὲ αἱ ἐπὶ τοῖς ποταμοῖς ἰδρυμέναι καὶ ταῖς
 ἀναχύσεσι καὶ τῇ θαλάττῃ, διὰ τὰς χρείας. Πλείστον δ' ἡ τε
 Κόρδυβα ἠύξεται, Μαρκέλλου κτίσμα, καὶ δόξη καὶ δυνάμει,
 καὶ ἡ τῶν Γαδιτανῶν πόλις· ἡ μὲν διὰ τὰς ναυτιλίας, καὶ διὰ
 τὸ προσδέσθαι Ῥωμαίοις κατὰ συμμαχίαν· ἡ δὲ, χώρας ἀρετῇ
 καὶ μεγέθει, προσλαμβάνοντος καὶ τοῦ ποταμοῦ Βαίτιος μέγα
 μέρος· ὤκησάν τε ἐξ ἀρχῆς Ῥωμαίων τε καὶ τῶν ἐπιχωρίων
 ἐπιλεκτοὶ ἄνδρες· καὶ δὴ καὶ πρώτην ἀποικίαν ταύτην εἰς τούσδε
 τοὺς τόπους ἔστειλαν οἱ Ῥωμαῖοι. Μετὰ δὲ ταύτην καὶ τὴν τῶν